

1.2025

Din Skog

REGISSÖR

Generationsskifte på film

**SÄTT FOKUS PÅ
EKONOMIN I DITT
SKOGSBRUK**

MÖT SKOGENS VÄSEN



Ledaren

Jonas Mårtensson, affärsområdeschef, SCA Skog

Brukad skog ger störst nytta

Gör skogen störst nytta om den brukas eller om träden får stå kvar? För oss är svaret självklart. Om vi brukar skogen aktivt skapar vi arbetstillfällena och välfärd, tillverkar förnybara produkter och bidrar till en stor klimatnytta samtidigt som vi bevarar och utvecklar den biologiska mångfalden.

Nyligen presenterade vi en rapport som belyser att skogsnäringen är en kraftfull motor för jobb, export och ekonomi i Norrland. Rapporten slår fast att skogsnäringen i de fyra nordligaste länen ger upphov till 19 100 jobb och skapar en årlig nettoexport på 27 miljarder kronor, vilket är jämförbart med 70 procent av hela landets nettoexport av metall. Den ekonomiska aktivitet vi som bransch skapar i norra Sverige beräknas uppgå till cirka 52 miljarder kronor årligen, inklusive indirekta effekter i andra näringar.

MEN OM SKOGEN ska stå orörd stannar denna kraftfulla motor. När Miljömålsberedningen presenterade sitt delbetänkande i februari blev det tydligt att vi står vid ett vägskäl. Det finns visserligen flera bra förslag; som ersättning till skogsägare som gödslar skogsmark och ett ökat stöd för att återväta våtmarker.

Men de stora ödesfrågorna gäller skogens bidrag till kolinlagringen och skyddet av gammal skog. Enligt EU-lagstiftningen ska Sverige öka sin kolinlagring i skog och mark. Dessutom kräver EUs nya naturrestaureringslag att en stor andel ekosystem ska återställas till 2030.

EUs krav är utmanande och kan inne-

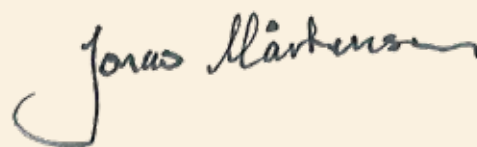
bära att många miljoner kubikmeter virke måste stanna i skogen. Beredningen har tagit fram förslag om ersättning till skogsägare som väljer att låta sin skog stå och förslag om att betala skogsägare för att de ska skjuta upp avverkningar. Att uppmuntra till ett skogsbruk som ger minskad tillgång till klimatsmart råvara är inte rätt väg att gå.

SCA HAR LÅTIT GÖRA en analys av förslagen i Miljömålsberedningen och vad effekterna skulle kosta samhället. Summan blir svindlande 24 miljarder per år i värdekedjan och 13 miljarder i exportnetto! Det är alltså utöver vad det kommer att kosta att genomföra alla förslag – bara det uppgår till 4-5 miljarder per år.

Och eftersom fokus ligger på att skydda skog i norra Sverige så är det vi skogsägare och den skogsnäring som verkar här i norr som får betala. Det finns en stor risk att flera Norrlandsindustrier tvingas stänga, med allt vad det innebär i följd effekter. Sågverken är särskilt utsatta, och det är ju där vi tillverkar de produkter som binder kol under en mycket lång tid.

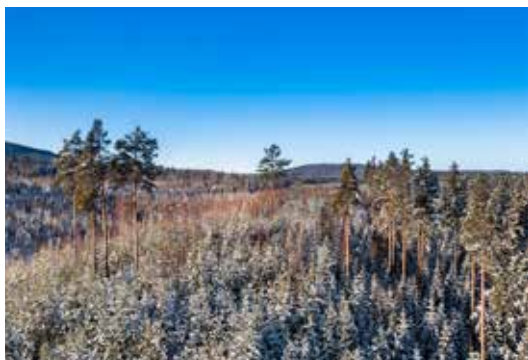
Låt oss hoppas att våra politiker inser och förstår skogsnäringens betydelse för klimatet och välfärden och fattar rätt beslut som stärker Sveriges konkurrenskraft. Då kan vi skogsägare och våra skogar fortsätta att bidra till tillväxt och hållbar utveckling.

TILL SIST vill jag uppmärksamma er läsare på att Din Skog har bytt skepnad. Samma blandning av skog och skogsbruk, men nu i en ny kostym. Jag hoppas ni gillar det!





4



25



20



34

4 **GENERATIONSSKIFTE PÅ FILM**
Sonen gestaltade familjens bryderier.

10 **DAGS ATT LÄMNA ÖVER**
Så hanterar du generationsskiftet.

14 **ETT LYCKAT SKIFTE**
Rolf och Lena tog över släktgården.

20 **FOKUS PÅ EKONOMIN**
Skogsbruk med företagsekonomiskt perspektiv.

25 **SKOG UNDER UTREDNING**
Viktiga förslag att ha koll på.

30 **SKOGEN VIKTIG FÖR NORRLAND**
Rapport visar skogsnäringens betydelse.

34 **MYSKOXAR**
Möt fjällens mäktiga urtidsdjur.

39 **TITTA TILL DIN SKOG**
Nyttja vintervintern till skogsbesök.

En dag kommer ett generationsskifte

– familjens funderingar fångades på film

Många familjer funderar över hur generationsskiftet ska lösas, men det är inte vanligt att man gör en film kring frågan. Bosse och Ann-Charlotte Öhman fick se sina bryderier gestaltas på bio när deras son gjorde filmen ”En dag kommer allt det här bli ditt”.

– Han fick idén när vi kallade hem barnen för att diskutera vem som skulle ta över skogen. Och SCAs virkesköpare spelade en viktig roll, berättar Bosse.

Gården ligger i byn Djuped, tre mil norr om Kramfors, med en fantastisk utsikt över Ångermanälven. Det är en gammal släktgård som Bosse och Ann-Charlotte tog över för länge sedan, men huset som de bor i har de byggt på egen hand. Både skogen och gården betyder mycket för dem.

– Jag är den femte generationen som bor här och jag började jobba i skogen med svans och yxa redan som 14-åring, säger Bosse.

Även Ann-Charlotte är uppvuxen med jord- och skogsbruk. Hon har planterat en hel del och familjen drev till och med upp egna plantor. Medan Ann-Charlotte valde ett yrkesliv inom skolans värld har Bosse ägnat sig åt skogen på heltid. Förutom att jobba med avverkning





– Skogen betyder mycket för oss. Den är både levebröd och rekreation, säger Bosse och Ann-Charlotte Öhman.

Ann-Charlotte är intresserad av kartor och på en vägg i huset har hon gjort en skalenlig målning av hela fastigheten.



”Vår önskan är att någon skulle vilja flytta hem och ta ansvar för både skogen och sågen.”

har han byggt upp ett sågverk på gården. Det är inte någon vanlig liten såg för privatpersoner, utan en större anläggning med klyv, kantverk, barkmaskin och en hel del annan utrustning. Där har han både sågat eget virke och tagit på sig legouppdrag.

Bor på andra orter

Drömmen är så klart att något av barnen ska vilja ta över makarnas livsverk.

– Vår önskan är att någon skulle vilja flytta hem och ta ansvar för både skogen och sågen. Men barnen har byggt upp sina liv på andra orter och det måste man ha förståelse för, säger Ann-Charlotte.

En son bor utanför Lund och en dotter bor i Åre. Och så har de sonen Andreas som är manusförfattare och regissör, med hemvist i Stockholm.

Frågan om hur generationsskiftet ska lösas har funnits i tankarna länge hos Ann-Charlotte och Bosse. För några år sedan bad de barnen att komma hem för att inleda diskussionen. SCAs Thomas Jonsnäs hade i uppdrag att visa runt på fastigheten och berätta om skogen.

Det var efter den träffen som Andreas fick idén om att göra en film om generationsskiftet och det blev inte någon liten satsning. I rollerna som Ann-Charlotte och Bosse syns Susanne Reuter och Peter Haber. Filmen hade premiär på bio 2023, fick fina recensioner och en stor publik.

Fiktion och verklighet

En del av scenerna filmades hemma på gården i Djuped.

– Vi är vana med det sedan Andreas tidigare filmer. När de spelade in ”I rymden finns inga känslor” höll de också till här. Teamet bodde hos oss i fem veckor och hela huset var fullt, säger Ann-Charlotte.

Vissa delar i filmen om generationsskiftet bygger på verkliga händelser, medan annat är fiktion.

– Andreas måste så klart skriva till personligheter och handling för att det skulle bli en bra film, säger Ann-Charlotte.

Men både i filmen och i verkligheten samlas hela familjen i skogen för att börja prata om generationsskiftet. Inget av barnen är riktigt redo att ta över och många olika frågor lyfts upp.



Thomas Jonsnäs har inspirerat till en av huvudkaraktärerna i filmen, en skogsexpert som löpande ger goda råd till familjen. Thomas var tidigare virkesköpare, men är i dag gruppchef på SCA. Trots att han har bytt tjänst har han fortsatt att stötta familjen Öhman i deras skogsbruk.

Filmen speglar också den tragedi som familjen drabbades av. Lisa, Ann-Charlotte och Bosses ena dotter, blev påkörd av en bil och omkom när hon bara var tolv år gammal. Andreas kände att han inte kunde berätta historien om arvsfrågan utan att lyfta upp olyckan och saknaden efter Lisa, med tanke på att det har påverkat familjen så mycket.

– Först kändes det inte helt lätt med filmen, eftersom det kom fram så många minnen kring Lisa. Men det här är nog ett sätt för Andreas att bearbeta det som hänt och vi tycker att han har hittat en bra balans i filmen, säger Bosse.

Vill hålla ihop fastigheten

I filmen kommer familjen inte fram till hur generationsskiftet ska lösas. Och så är det också i verkligheten. Inget är bestämt, men Ann-Charlotte och Bosse är tydliga med två saker: Det får inte bli osämja och skogen ska inte delas upp mellan barnen.

– Vid laga skiftet delades gården upp i långsmala skiften och vid ett generationsskifte i början av 1900-talet splittrades den i åttondelar. Min farfar kunde lösa in de flesta och genom senare köp har min far och jag kunnat göra gården mer sammanhängande. Nu vill vi undvika en ny uppdelning, inte minst på grund av de enorma kost-



OM BOSSE OCH ANN-CHARLOTTE

Bor i: Djuped, norr om Kramfors.

Viktigast inför generationsskiftet: Att skogen inte delas upp och att det inte blir osämja.

nader som det medför om Lantmäteriet ska stycka upp fastigheten, säger Bosse.

De tror att ett samägande mellan syskonen kanske kan bli den bästa lösningen.

– Att sköta det på tre personer kommer nog att gå bra. Barnen är inte några experter på skog, men vi vet att de kommer att få bra stöd. Vårt samarbete med Thomas är helt sagolikt. Inget görs på en höft, utan han är otroligt noggrann. Han sköter skogen som om den vore hans egen, säger Bosse.

Filmen har bidragit till att frågan om generationsskiftet har fortsatt att vara aktuell för familjen.

– Den har nog gjort att syskonen har diskuterat frågan mer, men än så länge är det alltså inget som är klart. Vi får se till att hänga med ett tag till så att frågan hinner lösas, säger Bosse.

TEXT: KERSTIN OLOFSSON

FOTO: MICHAEL ENGMAN

PRODUCTION **EN DAG KOMMER....**

ROLL

SCENE

SHOT

TAKE

ANDREAS ÖHMAN

DIRECTOR

CAMERAMAN

DATE

★ CARTEL

3

2

2

”Filmen var mitt sätt att hantera frågan”

Andreas Öhman har skrivit och regisserat filmen ”En dag kommer allt det här bli ditt”. Filmen bygger till stor del på familjens egna tankar kring det kommande generationsskiftet.

Hur kom du på att göra filmen?

– Det var nog mitt sätt att hantera frågan, för jag tyckte att det kändes ganska dramatiskt och jobbigt när våra föräldrar började prata om att de ville att någon av oss syskon skulle ta över fastigheten. Det väckte en massa tankar, bland annat om att våra föräldrar inte kommer att finnas med oss för alltid och om vad barndomshemmet och skogen betyder för mig.

Filmen var också ett sätt för mig att bearbeta att min syster Lisa blev påkörd och dog när hon var tolv år. Att det hände är en central del av filmen, eftersom det så klart har påverkat hela familjen väldigt mycket.

Hur mycket är sant och hur mycket är påhittat i filmen?

– En hel del är sant, men jag har vinklat karaktärerna en del, lagt in mer komiska inslag och dragit saker till sin spets. Jag har också bytt plats på mig själv och Lisa, för att det skulle bli lättare att hantera ämnet och för att få perspektiv. Mamma fick läsa manuset i förväg, så att det kändes okej.

Vad har filmen betytt för familjen?

– Jag vet inte om det är just på grund av filmen, men vi har i alla

fall börjat prata mer om generationsskiftet. I början ville vi syskon bara skjuta frågan ifrån oss. Vi lever ju i en modern värld där det inte känns självklart att någon av oss vill ta över gården. Alla vi syskon har byggt upp våra egna liv, långt ifrån Djuped.

Men nu har vi kommit en bit på väg. Vi har inte kommit fram till något beslut, men pratar om att försöka hitta en lösning som bygger på samägande. Vi har en bra dialog och det är inte några konflikter eller så, vilket är väldigt skönt.

Hur känner du i dag inför tanken på att bli skogsägare?

– Det har förändrats en hel del med åren. Jag var mycket mer tveksam förut, men nu tycker jag att det skulle vara roligt och intressant. Ju äldre jag blir desto större intresse får jag för naturen och ser värdet av det historiska, som att min farfar jobbade i skogen. Och med tanke på all turbulens i omvärlden och det yrke jag har så känns det som att skogen skulle kunna ge lite balans.

Har du fått några reaktioner från andra som funderar på ett generationsskifte?

– Ja, en del har hört av sig och berättat att filmen gett dem inspiration att ta med sig barnen ut i skogen och börja diskutera frågan. Jag har också blivit kontaktad av personer som mist en familjemedlem och haft svårt att prata om det. Det känns fint att filmen har kunnat vara till hjälp.

TEXT: KERSTIN OLOFSSON
FOTO: MICHAEL ENGMAN

OM ANDREAS

Bor: I Stockholm.

Ålder: 40 år.

Yrke: Regissör och manusförfattare. Har bland annat skrivit och regisserat ”I rymden finns inga känslor” som nominerades till fyra Guldbaggar och utsågs till Sveriges bidrag vid uttagningen till Oscarsgalan 2011.

”En dag kommer allt det här bli ditt” visades på bio 2023 och fick också fina recensioner.

Se filmen om generationsskiftet

Den finns bland annat på SkyShowtime, Max, TV4 Play Plus och SF Anytime.





Jan Wiklund på Skogenshus har hjälpt åtskilliga skogsägare med generationsskiften.

Från en generation till nästa

– tips för ett lyckat skifte

Det finns många saker att ta hänsyn till när det börjar bli dags att lämna över fastigheten till nästa generation. Känslor, ekonomi, skatt och juridik är de fyra ben som ett generationsskifte vilar på.

– Det gäller att ha koll på alla delar. Ofta är det komplext, men om man tar hjälp av en sakkunnig brukar det gå att lösa på ett bra sätt, säger Jan Wiklund vid Skogenshus. >>>

Känslor



Ekonomi

Skatt

Juridik

Känslor

Hur hanterar man den känslomässiga delen?

– Ofta är det ett livsverk som ska lämnas över, så känslorna är centrala. Jag brukar alltid börja med den delen när jag ska hjälpa till med ett generationsskifte. Allra först pratar jag med de nuvarande ägarna för att höra om gårdens historik och vad de har för tankar och önskemål inför överlåtelsen till nästa generation.

Sedan är det viktigt att prata med alla barn, inte bara den eller de som ska ta över. Alla måste få vara involverade från start och komma med sina synpunkter. Det vanligaste misstaget vid generationsskiften är att man inte har sanktionerat planerna hos alla inblandade.

Vad mer bör man tänka på?

– Se till att väcka frågan i god tid, så att alla får möjlighet att tänka igenom vad de har för önskemål. Det är också viktigt att alla vågar vara öppna med vad de vill. Här kan en utomstående expert vara till god hjälp för att få till ett bra samtal, särskilt om det finns känsliga frågor som är svåra att prata om.

Ekonomi

Vad finns det för ekonomiska frågor som behöver redas ut?

– Det kan till exempel handla om värdet på fastigheten, om banklån eller att fastigheten behöver klyvas för att få till en rättvis situation.

Hur gör man en värdering?

– Först och främst behövs en ny eller uppdaterad skogsbruksplan. Där ser man hur mycket virke som finns på fastigheten, vilka intäkter som är möjliga framöver och vilka utgifter som är att vänta. Skogsbruksplanen är också nödvändig om man ska ta ett banklån med fastigheten som säkerhet.

Värderingen kan göras av en mäklare som är inrik-

tad mot skogsfastigheter, men man behöver inte göra en formell värdering om man inte vill och det inte behövs för ett banklån. Om man är överens inom familjen kan man själva bestämma hur mycket man tycker att fastigheten är värd och vilken summa som är aktuell för att lösa ut eventuella syskon.

Vad finns det för lösningar om fastigheten har ett så högt värde att ingen har råd att lösa ut de andra?

– En del väljer då att sätta ett lägre värde, så att kompensationen till syskonen minskar och fastigheten kan stanna inom familjen. Andra väljer att samäga och det kan också vara en bra lösning.

Ett annat sätt är att vända sig till Lantmäteriet och se om det går att göra en klyvning för att få till ett rättvist skifte. En klyvning brukar kunna lösa många situationer, men tänk på att processen hos Lantmäteriet tar ungefär ett år.

Vad har du mer för tips kopplat till ekonomin?

– Jag brukar använda skogsbruksplanen för att se på fastighetens ekonomi och virkestillväxt ur ett mer långsiktigt perspektiv, kanske trettio år framåt. Den som ska ta över är ofta rädd för att avverka, trots att det finns avverkningsmogen skog. I stället tar man onödigt höga lån och får därmed betala onödigt mycket ränta.

En sådan situation är det bara banken som tjänar på, så jag brukar visa på hur mycket skog man har kvar även om man avverkar och hur mycket den kommer att växa de närmaste decennierna. Då brukar det bli tydligt att man inte är en dålig förvaltare av sin skog bara för att man avverkar en del.

Vad bör man tänka på när det gäller banklån?

– Ibland kanske man inte behöver låna av banken, utan kan i stället låna av föräldrarna eller av sina syskon. På så sätt behövs det inte några pantbrev och då slipper man kostnaden för det. Det är en ganska vanlig lösning, särskilt vid lån som bara behövs under en kortare tid. Den som ska ta över fastigheten kanske planerar att göra en avverkning och kan lösa lånet om några månader, när förskottet för avverkningsbetalas ut.

Vid den här typen av lån skriver man ett skuldebrev, en så kallad revers, så det är helt tryggt för den som lånar ut pengarna.

Skatt

Vad är viktigast kopplat till skattesituationen?

– I skattesystemet finns det effektiva verktyg som nästan alltid gör det möjligt att få till ett bra skifte, så se till att använda dem. Men det är komplexa frågor så det gäller att ta hjälp. Om man gör fel kan man få betala stora summor i onödig skatt.

En central del handlar om huruvida överlåtelsen ska ske som köp eller gåva. Det är stora skillnader skattemässigt och det finns för- och nackdelar med båda alternativen. (Se faktaruta.) Men det finns inte något generellt svar på vad som är bäst, utan det måste beräknas utifrån varje familjs situation. Jag räknar alltid på båda alternativen.

Vad avgör om en överlåtelse räknas som köp eller gåva?

– Den som övertar en fastighet vid ett generationsskifte betalar ibland en summa pengar till de förra ägarna. Om beloppet är lägre än fastighetens taxeringsvärde, eller om man inte betalar något alls, klassas överlåtelsen som en gåva. Om beloppet motsvarar taxeringsvärdet eller är högre så är det däremot ett köp.

Ibland är det bäst att kombinera de båda alternativen, så att en del av överlåtelsen sker i form av en gåva och en del i form av ett köp.

Juridik

Vad finns det för juridiska frågor att ta ställning till?

– Ska fastigheten vara enskild egendom, behöver man upprätta ett testamente och ska de tidigare ägarna ha nyttjanderätt för att bo kvar? Det är några exempel på frågor som kan bli aktuella att diskutera.

Vad innebär enskild egendom och när kan det vara aktuellt?

– Om man gör fastigheten till enskild egendom så ingår den inte i en framtida bodelning vid en skilsmässa. Det säkerställer att fastigheten kan fortsätta gå i släkten.

Generellt sett är det vanligare att man gör fastigheten till enskild egendom om det rör sig om en gåva, inte ett köp. Men handlar det om en skogsfastighet med ett

bostadshus där man ska bo tillsammans är det vanligt att makarna äger fastigheten tillsammans. Ofta rör det sig dessutom om så stora pengar att båda två behöver stå på lånen.

Vad gäller kring testamente?

– Vid generationsskiften väcks ofta tankar på framtiden. Vad händer om någon av oss dör? Ta tillfället i akt och se till att upprätta eller uppdatera era testamenten. Det är klokt att ta hjälp med det så att allt blir korrekt utformat.

Vad är viktigt att känna till när det gäller nyttjanderätt att bo kvar i huset?

– En del skjuter på generationsskiftet på grund av att man vill bo kvar i sitt hus och så tror man inte att det går att lösa på ett sätt som är juridiskt säkert. Men om man skriver in nyttjanderätt till bostadshuset i fastighetsboken hos Lantmäteriet så är det helt tryggt. Det är en bra möjlighet att genomföra skiftet utan att behöva flytta.

TEXT: KERSTIN OLOFSSON

Köp eller gåva – det här gäller

KÖP

- Utlöser kapitalvinstskatt för den tidigare ägaren och utlöser stämpelskatt för den nya ägaren.
- Ger ett nytt anskaffningsvärde.
- Ger möjlighet till nya skogsavdrag.
- Säljaren kan inte överlåta skogskonton, sparad räntefördelning, expansionsfond och periodiseringsfond.
- Säljaren har inte möjlighet att skriva in villkor.

GÅVA

- Överlåtelsen är skattefri och utlöser inte kapitalvinstskatt och normalt inte stämpelskatt.
- Ger inget nytt anskaffningsvärde.
- Ger inte möjlighet till nya skogsavdrag.
- Givaren kan överlåta skogskonton, sparad räntefördelning, expansionsfond och periodiseringsfond till den som tar över.
- Givaren har möjlighet att skriva in villkor, till exempel att fastigheten ska vara enskild egendom.



Lyckat skifte

FÖR ROLF OCH LENA

Det var inte helt givet att Rolf och Lena Aronsson skulle ta över Rolfs föräldrahem, men till slut blev det så. Tack vare goda råd och en avverkning slapp de ta så stora lån.

– Alla blev nöjda och med mindre lån sover man bättre om natten, säger Rolf.

Vintersolen lyser över gården i Kovland utanför Sundsvall och snön har bäddat in både hus och granskogen runt omkring. Här huserar Rolf och Lena Aronsson sedan 2016, då de tog över fastigheten från Rolfs föräldrar.

– Gården har funnits i släkten sedan 1600-talet och jag är uppvuxen här, precis som min pappa. Men jag var inte särskilt aktiv i skogen när jag växte upp, utan pappa skötte allt. Jag hade egentligen inte tänkt på att ta över när vi fick frågan från mina föräldrar.

Gården kvar i släkten

Tankarna började mala hos Lena och Rolf.

– Lena var nog mer positiv än mig från start, eftersom hon är intresserad av djur och odling. Jag tänkte mest på att det skulle innebära mycket jobb och bli dyrt, säger Rolf. Men samtidigt ville jag att gården skulle fortsätta att vara kvar i släkten, för det är ju häftigt att vi har haft den så länge.

– Jag kände att om vi inte provar så kommer vi att ångra oss, tillägger Lena.

Rolfs syster bor i Skåne sedan länge och det var inte aktuellt att hon skulle ta över.

– Nej, hon har egen gård där och var inte intresserad. Men hon var med i diskussionerna när vi började prata om generationsskiftet.

Vände upp och ner på allt

Samtalen pågick under några år och Rolf och Lena försökte skapa sig en uppfattning om hur de skulle gå till



OM ROLF OCH LENA

Bor: I Kovland, nordväst om Sundsvall.

Ålder: 54 respektive 53 år.

Gör: Rolf arbetar på O.P. Anderson Distillery och Lena på Omexom.

Det bästa med skog: Vi älskar att vara i skogen och plocka bär och svamp. Vi har även en speciell känsla för de så kallade impedimenten. Att vandra bland bergtallarna över klippor och skrevor. Vi försöker medvetet att inte alltid gå den invanda stigen och har upptäckt många små speciella platser och egenheter.

Vi har avverkat, planterat, röjt och gallrat. Det är spännande att se när plantorna etablerar sig och skjuter fart och se hur den snåriga svårgenomträngliga ungskogen plötsligt känns som riktig skog efter gallring.

Vi har kramat grova gamla granar och fått välsignelse att avverka och lämna plats för en ny generation skog. Det är en speciell känsla och ett stort ansvar att äga skog.



”Det blev en positiv överraskning när vi såg vad en avverkning skulle betyda för oss.”

väga. Men det var först när Lena fick kontakt med Jan Wiklund på SkogensHus som det började hända saker.

– Det är mycket att sätta sig in i som skogsägare. Själva skogsskötseln hade vi hyfsad koll på, men vi kunde inget om skogsekonomi, skatteregler och juridiska frågor och hur vi skulle göra för att det skulle bli som mest fördelaktigt för oss. Därför var det viktigt att få bra hjälp, säger Lena.

Tillsammans med Rolfs föräldrar åkte de till Örnsköldsvik för att ha ett möte med Jan.

– Vi hade väl några idéer om hur vi ville göra. Men när vi väl satt där så vände Jan upp och ner på allt, vilket i slutändan blev väldigt bra för oss, säger Rolf.

Valde att avverka

Rolf och Lena hade tänkt att de skulle låna det mesta för att lösa ut Rolf syster och se till att föräldrarna fick den summa de behövde, men tack vare Jan blev lånen betydligt mindre.

– Man kan säga att vi lånade av oss själva, eftersom Jan föreslog att vi skulle avverka en hel del gammal skog för att finansiera skiftet, berättar Rolf. Egentligen hade vi tänkt att låta skogen stå, något som även pappa hade uttryckt en önskan om, och vi ville inte köra över någon.

Men Jans förslag och en djupdykning i skogsbruksplanen ändrade förutsättningarna.

– Det blev en positiv överraskning när vi såg vad en avverkning skulle betyda för oss. Siffrorna i planen talade liksom för sig själva så vi valde den lösningen, säger Rolf.

Avverkningen lades ut på anbud och gick till SCA.

– Vi fick ett förskott på köpeskillingen och tillsammans med moms hade vi de pengar vi behövde för att klara likviditeten. Och vi fick en belåningsgrad som gör att vi kan sova bra på nätterna, säger Rolf och Lena.

Skiftet gjordes som en kombination av köp och gåva, för att få en smidig lösning.

– Det blev mest fördelaktigt och innebar bland annat att vi kunde nyttja möjligheten med skogsavdrag, säger Lena.

Alla blev nöjda

Från de allra första tankarna tills att generationsskiftet faktiskt var genomfört tog det ungefär fem år.

– När vi väl hade bestämt oss tog den aktiva processen runt ett halvår. Visst hade jag många funderingar på hur det skulle gå med lån och allt, men när alla bitar föll på plats kändes det bara bra, säger Rolf.

Och alla blev nöjda.

– Vi hade aldrig klarat det utan Jans hjälp, för det krävs specialistkunskaper. Vi kan fortfarande ringa Jan för att få råd, säger Lena.

Själva överlåtelsen gick igenom i början av 2016 och på vårkanten flyttade de in på gården.

– Det var roligt, jag har ju alltid trivts att vara här, säger Rolf. Jag tror att mamma och pappa också blev väldigt nöjda, även om det säkert var lite gruvsamt med flytten, särskilt för pappa som alltid har bott här. De hade först tänkt bosätta sig i vårt gårdshus, men sedan valde de att flytta och trivs bra där de bor i dag.



För Lena innebar skiftet att hon fick se nya delar av fastigheten.

– När vi var här på besök gick vi oftast till ett par närliggande platser, men nu har jag fått upptäcka nya områden och se hela skogen.

Båda två är engagerade i skogen men de är inte särskilt självverksamma

– Nej, vi har ju båda ”vanliga” jobb så tiden räcker inte till. Men om jag kunde skulle jag gärna jobba mer i skogen, säger Lena.

– Vi lejer för de flesta åtgärderna, men ett och annat vindfälle tar vi hand om och så har vi rustat upp vår skogsbilväg, säger Rolf. Sedan tar det också tid att ordna med virkesaffärerna.

Nästa generation

Paret har två vuxna söner, varav den ena arbetar som skogsmaskinförare.

– Han har alltid varit intresserad av skogen och kan vara med i våra diskussioner om vad vi ska göra. Vid den senaste gallringen var han faktiskt med och körde, säger Lena.

Några tankar på nästa generationsskifte har de inte ännu.

– Nej, och vi har inga förväntningar på killarna heller, även om vi så klart hoppas att någon av dem vill ta över så småningom.

TEXT: MISAN LINDQVIST

FOTO: OLLE MELKERHED

Tre tips till dig som står inför ett skifte

1. Se till att involvera alla berörda i processen och börja i god tid så att alla hinner fundera på vad de vill.
2. Ta hjälp så att ni får till en bra lösning. Det krävs specialistkunskaper kring skatteplanering och juridiska frågor.
3. Se till att få in likvida medel direkt när ni har tillträtt så att ni vet att räkningarna kan betalas.

100 miljoner plantor

SCAs plantverksamhet NorrPlant levererade nästan 100 miljoner plantor till privata skogsägare och SCAs egna skogar under 2024. Det betyder att nästan var fjärde planta som planteras i Sverige kommer från SCA.

Tall är det primära trädslaget som SCA säljer, följt av gran och contortatall.

FOTO: MICHAEL ENGMAN



SCA-pellets för att värma 60 000 villor

2024 blev ett rekordår för pelletsproduktionen vid SCA Bionorr i Härnösand. Genom att använda spån, en biprodukt från SCAs sågverk, tillverkade Bionorr pellets som räcker för att värma 57 800 villor under ett år. Dessutom har restvärmen från processen bidragit med energi till fjärrvärmenätet i Härnösand motsvarande uppvärmningen för 2 600 villor.

FOTO: MICHAEL ENGMAN



”Min målbild har varit att skapa ett rättssäkert och tydligt regelverk för alla intressenter, inte minst för markägarna.”

Göran Örlander, Skogsutredningen

LÅGA CESIUMHALTER I SVAMP, BÄR OCH VILT

Det finns väldigt lite radioaktivt cesium kvar i svamp, bär och vilt i Sverige efter Tjernobylyolyckan för nästan 40 år sedan. Det visar en undersökning som Livsmedelsverket gjort med hjälp av 112 prover som privatpersoner skickat in.

– Även om underlaget är litet så är vår bedömning att man kan äta bär, svamp och vilt i hela Sverige utan risk för hälsan, säger Sara Gunnare, toxikolog på Livsmedelsverket.





MER SKOGSGÖDSLING

Regeringen vill att mer skog ska kunna gödulas för att öka tillväxten. Skogsstyrelsen har fått i uppdrag att öka kunskapen om skogsgödsling och redovisa vilken påverkan det får på exempelvis tillväxt, kolförråd och biologisk mångfald.

De ska även föreslå ekonomiska styrmedel och se över allmänna råd om skogsgödsling enligt skogsvårdslagen. En delrapport ska vara klar senast 30 maj 2025, medan slutrapporten ska redovisas senast 30 april 2026.

40%

Så mycket bättre växer contortatall jämfört med vanlig svensk tall.

RÄTT SVAR PÅ KORSORDET

Lösningen för korsordet i förra numret av Din Skog var: "Klädd för jul". Grattis till de tre vinnarna som har fått trisslotter!

Så ska framtidens skogsbilvägar stärkas

Sveriges skogsbilvägar är inte anpassade för vare sig tyngre fordon eller klimatförändringen. Men det finns flera kostnadseffektiva sätt att förbättra dem. Det visar ett stort forskningsprojekt där SCA var en av deltagarna.

Projektet har testat fem metoder för att förstärka bärigheten, med positiva resultat. Störst förbättring gav metoden att gräva ner nät med geoceller i vägbanan och fylla dem med grus och stenmaterial.

Läs mer på www.swedishforestroads.com



FOTO: MIKAEL HINDRIKES/STORA ENSO

Försök med geoceller utanför Grums.

Lönsamt skogsbruk

– rätt tajming ger bättre ekonomi

Vill du ha en hög lönsamhet i ditt skogsbruk? Då gäller det att vara aktiv med skötselåtgärderna, men också att avverka i rätt tid.

– Det är helt avgörande att man har koll på när tillväxten börjar avta i ett bestånd och det är dags att satsa på nästa generation skog. En skogsbruksplan är ett fantastiskt hjälpmedel för det, säger Elin Olofsson vid SCAs marknadsavdelning.

Tillsammans med kollegan Thomas Jonsnäs reder hon ut hur du kan få bättre avkastning från din fastighet.

Vad skiljer skogsbruk från annat företagande?

– Det är ofta mycket mer känslor inblandade och det är ju inte så konstigt. Skogen ger oss en massa härliga upplevelser och vi har minnen och platser som betyder mycket för oss. Känslorna påverkar ofta våra beslut kring skogsskötseln och det är så klart helt okej, så länge

man är medveten om det och vill ha det så.

Men det finns många som har tagit stora lån för att finansiera köpet av sin fastighet och då är man ofta beroende av att skogen producerar mycket virke för att skogsägandet ska bli en bra affär. Och självklart kan man vilja ha ekonomin i fokus även om fastigheten inte är högt belånad. Om lönsamheten är viktig för dig så gäller det att sätta på sig företagarkepsen och ha stort fokus på både skötsel och tillväxt, säger Thomas.

Vilka är de vanligaste misstagen när det gäller lönsamhet inom skogsbruket?

– Att man är fokuserad på att minska kostnaderna, men missar saker man kan göra för att öka inkomsterna. Här finns det otroligt mycket pengar att tjäna, säger Elin och fortsätter:

– Det händer också att man snålar med skogsvården, men tänk på att det är investeringar som du tjänar igen med råge. Om du kommer efter med förnyring och röjning i ett bestånd går det aldrig att riktigt komma i kapp och då får du inte de inkomster som du hade kunnat få.



Vad kan man göra för att öka inkomsterna?

– Många vet att det är superviktigt att markbereda och plantera och att man bör röja och gallra i tid för att få fina bestånd med hög virkesvolym. Men det är lätt hänt att missa att förnygringsavverka i tid – och det är avgörande för ekonomin. Det gäller att hålla koll på tillväxten i olika bestånd, eftersom den avtar med tiden. Till slut kommer man till en punkt där det är mycket mer lönsamt att avverka och satsa på att få upp en ny generation skog, säger Thomas.

– När skogen växer dåligt står det ekonomiska värdet bara och stampar. I många bestånd riskerar du till och med att virkesvärdet minskar eftersom skogen kan drabbas av röta, insekter och stormar. Det gäller särskilt i grandominerade bestånd och vill det sig riktigt illa kan värdeminskningen gå snabbt, säger Elin.

Hur vet man när tillväxten börjar avta och det är dags att förnygringsavverka?

– Tidsspannet är stort och tidpunkten styrs främst av markens bonitet*, vilka åtgärder man har gjort i beståndet tidigare och hur träden mår. Om du har en skogsbruksplan så hittar du svaret där. Där står det både hur hög tillväxten är i varje bestånd och vilka bestånd som är lämpliga att avverka under de närmaste

tio åren. Självklart kan du också kontakta din virkesköpare för att få råd, säger Elin.

Var går gränsen för att tillväxten ska räknas som låg?

– Det beror bland annat på markens bonitet, men generellt kan man säga att när skogen växer mindre än 2-3 m³sk per hektar och år så börjar det bli dags att göra en förnygringsavverkning – om man tycker att det är viktigt med en god tillväxt och ekonomi på sin fastighet.

Men det är ändå vanligt att man har kvar äldre bestånd som kanske bara växer drygt 1 m³sk per hektar och år. De här bestånden får ofta stå kvar länge. Det kan gå 30 år eller mer med så låg tillväxt och träden kanske till och med har börjat självdö. Om det dör två eller tre träd per hektar i ett sådant bestånd innebär det att det växer sämre där än vad det gör på ett impediment** som till exempel en hållmark eller en myr!

Med en så låg tillväxt går du som skogsägare miste om otroligt mycket pengar varje år, jämfört med om skogen hade avverkats i tid. Om beståndet hade avverkats 30-35 år tidigare och därefter markberetts och planterats, så skulle det vid det här laget finnas en ny skog som redan hade hunnit växa på sig rejält och vara redo att gallras, säger Thomas. (Se räkneexemplet på nästa uppslag.)



* Bonitet är ett mått på hur mycket skogen växer per år i genomsnitt under en omloppstid, under ideala omständigheter. Boniteten påverkas av temperaturklimat, hydrologi och utbudet av näring.

* Impediment är mark vars virkesproducerande förmåga är mindre än 1 m³sk per hektar och år.





”Även om man gör avverkningar har virkesvolymen ofta kommit i kapp efter tio år.”

Varför är det vanligt att äldre bestånd lämnas kvar, trots att de har dålig tillväxt?

– Det finns många olika anledningar, men ibland kan det vara så att det känns jobbigt att minska virkesvolymen på sin fastighet. Då kan det vara en riktig ögonöppnare att titta på sin fastighet utifrån ett lite mer långsiktigt perspektiv, och även här är en skogsbruksplan till stor nytta.

– En plan sträcker sig över tio år och där kan man både se hur mycket kubikmeter som fanns på fastigheten när planen upprättades och hur mycket kubik det beräknas finnas om tio år, ifall man utför de åtgärder som föreslås. De här siffrorna brukar bli en överraskning för många. Skogen växer hela tiden och även om man gör avverkningar så har virkesvolymen ofta kommit i kapp efter tio år, eller i alla fall näst intill. När man får se det svart på vitt känns det ofta lättare att bruka skogen utifrån ett mer företagsekonomiskt perspektiv, säger Thomas.

Går det att kombinera ekonomi med biologisk mångfald?

– Absolut! Satsa extra på naturhänsyn i några bestånd, medan du prioriterar virkesproduktion i andra. Med en skogsbruksplan får du information om vilka bestånd som lämpar sig bäst för olika ändamål. Du får också förslag på åtgärder som gynnar naturvärdena, som till exempel att

skapa lövdominerade bestånd eller att lämna områden för fri utveckling. Om du har en bra lönsamhet på din fastighet i stort kanske du också känner att du har råd att lägga lite extra på naturvård i de bestånd som du har valt ut för det.

Att satsa på hög virkesproduktion är även bra för klimatet, för ju mer skogen växer desto mer koldioxid binder den. Dessutom producerar den mer förnybar råvara som kan ersätta fossila material, så att kol och olja kan fasa ut, säger Thomas.

Finns det fler aspekter att tänka på när det gäller att spara äldre bestånd?

– Man bör vara medveten om att äldre bestånd kan utveckla höga naturvärden och att det kan innebära att skogen inte får avverkas. Den utvecklingen känns kanske toppen i områden där man har valt att satsa på naturvård, men inte i områden där man vill satsa på virkesproduktion, säger Elin.

Det finns alltså baksidor med att vänta för länge med att avverka. Finns det också någon risk att man avverkar för tidigt?

– Ja om du avverkar ett bestånd för tidigt, medan skogen fortfarande växer bra, går du miste om tillväxt och inkomster. Det är bättre om skogen får stå kvar ett tag till



och producera mer värdefullt timmer. Men det är sällsynt att någon vill avverka för tidigt och dessutom har skogsvårdslagen tydliga regler för hur tidigt man får avverka, säger Elin.

Vad mer bör jag tänka på om jag vill fokusera på ett lönsamt skogsbruk?

– Mitt absolut bästa tips är att skaffa en skogsbruksplan, om du inte har någon. Då får du full överblick och det blir enkelt att fatta välgrundade beslut om sin fastighet, säger Elin.

– Ett annat råd är att inte glömma bort några bestånd, även om de kanske är små och inte växer så bra i dagsläget eller om de ligger långt ifrån en bilväg. Får du i gång tillväxten även i sådana bestånd kan det ge en stor effekt för fastigheten som helhet.

Vill du satsa på virkesproduktion tycker jag också att du bör fundera på att gödsla en del bestånd. Det brukar vara en mycket lönsam åtgärd.

Till sist, ta hjälp med deklarationen så att du inte betalar onödigt mycket i skatt. Det finns fina ekonomiska verktyg för skogsägare, men det gäller att ha koll på hur man använder dem, säger Thomas.

TEXT: KERSTIN OLOFSSON

FOTO: OLLE MELKERHED

Samma bestånd men olika avverknings- tidpunkter – så stor blir skillnaden!

Skogsägaren Lena har ett granbestånd med ståndortsindex G24. G24 innebär att granarna förväntas bli 24 meter höga på 100 år. Här har vi räknat på hur mycket virkesvolym beståndet producerar, beroende på när Lena gör sin förnygringsavverkning.

Alternativ A

Lena väljer att förnygringsavverka beståndet 1990, när skogen är 75 år och tillväxten har börjat avta. Hon får då ut 230 m³sk per hektar. Efter avverkningen gör hon en markberedning och plantering.

Nu, år 2025, har hon hunnit få upp ett nytt granbestånd på samma mark. Skogen är 33 år gammal och virkesvolymen är redan 120 m³sk. Det är dags att gallra och Lena får ut ungefär 40 m³sk per hektar. Om drygt 40 år, år 2067, är det dags för förnygringsavverkning igen och då har beståndet växt till sig så att det på nytt går att få ut ca 230 m³sk virke per hektar.

Alternativ B

Lena avvaktar med förnygringsavverkningen ända till nu, år 2025, när beståndet är 110 år. Tillväxten har varit låg ända sedan 1990-talet. Dessutom har en del träd dött av insektsangrepp och torka och en del har blåst ned. Vid avverkningen får Lena ut 250 m³sk per hektar. Trots att beståndet har växt på sig i 35 år till jämfört med i alternativ A, så har virkesvolymen alltså bara ökat med 20 m³sk per hektar. I alternativ A har marken producerat 120 m³sk per hektar under samma period.

I alternativ B är det nya beståndet inte redo för gallring förrän 2060 och nästa förnygringsavverkning dröjer till år 2102.

Håll koll på tillväxten med din skogsbruksplan

Avd nr	Areal ha (-Avdrag) [Skikt]	Å g o	Ålder år	Hkl Skikt	SI	Virkesförråd m ³ sk		Mål klass	Trädslag	Med diam cm	Med höjd m	G-yta m ²	Terräng		Beskrivning	Åtgärd Alternativ	N å r	Uttag inkl tillväxt		Årlig tillväxt m ³ sk per ha	
						ha	avd						GYL	Trp				%	m ³ sk		
23	2,0	1	107	S2	G24	338	676	PG ²	Tall Gran	18 82	29 27	21 21	6 28	324		Varierar bonitet Delvis fuktig Blåbärstyp (30) Frisk (2)	Föryng avv Markberedning (F) Plantering (F) Återväxtkontroll (F)	2025 2026 2027 2029	100	676	1,5
35	3,0 (-0,2)	1 L	46	G1	G24	160	448	PG ²	Tall Gran Löv	20 70 10	18 18 15	16 16 14	4 16 2	321		Underväxt Blåbärstyp (30) Frisk (2)	Underv röj f gallring Gallring (F)	2025 2026	30	148	7,0

I din skogsbruksplan kan du se tillväxten för varje enskilt bestånd. Det brukar vara intressant läsning!

Här ser du två olika G24-bestånd*. Ett av bestånden är 107 år gammalt och där har tillväxten avtagit rejält, så det växer bara 1,5 m³sk per hektar och år. Om det dör två eller tre träd här så växer det mer på ett impediment som till exempel en myr eller ett kärr. Det är alltså hög tid att föryngringsavverka

om det är ett bestånd där du vill satsa på hög virkesproduktion och bra lönsamhet.

I det andra exemplet, ett 46-årigt bestånd, växer det däremot 7 m³sk per hektar och år – alltså drygt 4,5 gånger mer! Här jobbar fotosyntesen för högtryck och produktionen av värdefull, klimatsmart råvara pågår för fullt.

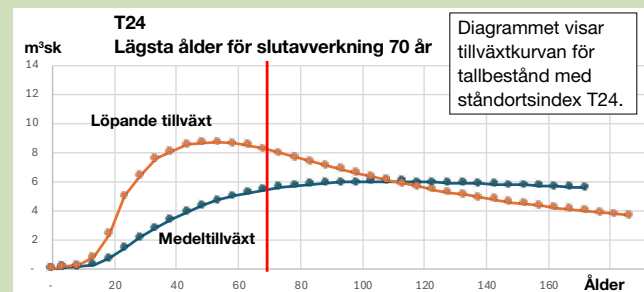
* Bestånd där de dominerande granarna förväntas bli 24 meter höga på 100 år.

Tioårsprognos ger perspektiv på virkesvolymen

Skogsbruksplanen visar hur stor virkesvolym det finns på fastigheten, både vid tidpunkten för när planen upprättades och tio år senare. Tioårsprognosen bygger på att skogsägaren har utfört de åtgärder som föreslagits i planen, som exempelvis avverkning, röjning och plantering.

Siffrorna ger ett långsiktigt perspektiv på tillväxten och brukar kunna överraska. Ofta växer skogen mycket mer än man tror. I det här exemplet gör skogsägaren en föryngringsavverkning och en gallring i början av tioårsperioden, som löper från år 2025. Trots det har virkesvolymen i slutet av perioden vuxit ikapp och överstiger nivån från 2025.

Total virkesvolym 2025: 19 136 m³sk
Föreslagen avverkningsvolym under de kommande 10 åren: 3 563 m³sk (föryngringsavverkning 1 709 m ³ sk respektive gallring 1 854 m ³ sk)
Total virkesvolym 2035: 21 204 m³sk



Löpande tillväxt = årlig tillväxt under det aktuella året.

Medeltillväxt = genomsnittlig årlig tillväxt från att beståndet anlades till och med det aktuella året.

Skogens tillväxtkurva

När man har anlagt ett nytt bestånd dröjer det ett tag innan tillväxten kommer i gång, men därefter skjuter den fart ordentligt. Skogen brukar växa som allra bäst när den är mellan 30 och 70 år, sedan börjar tillväxten långsamt avta.

Tidpunkten för när det är dags att föryngringsavverka styrs bland annat av var i landet beståndet ligger, hur bördig marken är och vilket trädslag det rör sig om. I norra Sverige brukar det vara dags när beståndet är någonstans mellan 65 och 100 år, förutom i de kärvaste klimatlägena.

Skogens framtid – utredningar och förslag att ha koll på

Det händer mycket som kan påverka vardagen för Sveriges skogsägare. Bland annat har Skogsutredningen kommit med sitt delbetänkande och Miljömålsberedningen har presenterat förslag på hur EUs lagar ska omsättas i svensk lagstiftning.



Skogsutredningen vill förenkla för skogsägare

Ett nytt system för ekonomisk ersättning till skogsägare, kortare tidsfrist för avverkningsanmälan och mindre möjlighet att överklaga avverkningsanmälan. Det är några av förslagen i den nya Skogsutredningens delbetänkande som presenterades i slutet av 2024.

– Många av förslagen skulle göra tillvaron enklare för oss skogsägare. Men det finns en del frågetecken, säger Jonas Mårtensson, affärsområdeschef för SCA Skog.

Den första delen av Skogsutredningen bär namnet "Ett tydligt regelverk för aktivt skogsbruk".

Syftet med utredningen är att skapa en skogspolitik som främjar långsiktigt hållbart och konkurrenskraftigt skogsbruk, ökad skoglig tillväxt och ökad tillgång till hållbar skoglig biomassa.

– Det är bra att det finns en vilja att göra ett tydligt regelverk för ett aktivt skogsbruk, konstaterar Jonas.

Enkelt och tydligt

I delbetänkandet finns en rad förslag på ändringar av lagar och förordningar som ska förenkla för skogsägare.

Här är några av förslagen i korthet:

- Markägare som inte får bruka sin skog på grund av naturvärden ska kompenseras. När skogsbruk försvåras på grund av bevarande av natur ska markägaren kunna kräva att staten beslutar om så kallat skogsmarksskyddsområde på platsen. Då ska markägaren få ekonomisk ersättning motsvarande 125 procent av marknadsvärdet.
- Tidsfristen för avverkningsanmälan kortas – från sex veckor till tio dagar. Skogsstyrelsen kan dock besluta om förlängd tid. Kräver avverkningsanmälan samråd enligt miljöbalken gäller fortfarande sex veckor. Förändringen skulle innebära att enkla åtgärder kan hanteras snabbare.
- Anmälan om samråd enligt miljöbalken

skiljs från avverkningsanmälan. Det blir därmed upp till markägaren att bedöma om en anmälan för samråd behövs eller inte.

- En så kallad samrådslista ska visa vilka åtgärder som kräver samråd. Det gäller exempelvis utpekade områden med mycket höga naturvärden, skogsbruksåtgärder som inte utförs enligt vedertagna metoder samt vissa fall där det förekommer fridlysta arter. Samråd ska avslutas med beslut som är möjliga att överklaga och ha en tydlig överklagandefrist.
- Endast de avverkningsanmälningar som Skogsstyrelsen beslutar sig för att agera på, och som leder till ett myndighetsbeslut, ska vara möjliga att överklaga. I dag kan utomstående, som till exempel miljöorganisationer, överklaga alla avverkningsanmälningar som skickas in. Det gäller även om Skogsstyrelsen inte fattar något beslut med anledning av anmälan.
- När det gäller kravet på markägare att uppfylla det så kallade kunskapskravet, alltså att inventera skyddade arter eller ta fram underlag som myndigheterna kräver, så är det inte rimligt att markägaren ska ta hela kostnaden. Markägaren ska endast behöva bekosta en utredning/inventering upp till tre procent av värdet på den berörda delen av fastigheten.
- Skogsstyrelsen blir tillsyns- och dispensmyndighet för artskyddet i skogen.

Det betyder att de tar över det mesta av ansvaret från länsstyrelsen vad gäller att ha tillsyn över att miljölagstiftningen följs när det gäller skogsbruk.

- Alla rättsprocesser som rör slutavverkningsanmälan bör hanteras i samma domstol, vilket ska vara mark- och miljödomstolen. Det ska därmed inte gå att överklaga till förvaltningsdomstol så som det är i dag.
- Skogsstyrelsen ska vara part i mark- och miljödomstolen när ideella miljöorganisationer överklagar skogsbruksärenden enligt miljöbalken. Därmed behöver inte skogsägaren föra talan kring myndighetens beslut.

Lovande ambitioner

Jonas Mårtensson menar att delbetänkandet innehåller flera bra förslag och lovande ambitioner, men att det innehåller förslag som behöver sättas i ett större sammanhang för att fungera i praktiken.

– Översynen av avverkningsanmälningar är mycket positiv. Utredaren visar en vilja att göra processen snabbare, minska antalet överklaganden och förtydliga att ärendet i första hand är en sak mellan markägare och ansvarig myndighet. I kombination med andra åtgärder skulle det kunna bidra till en stärkt ägande- och brukanderätt.

När det gäller ersättningsfrågan poängterar Jonas att det är fullständigt logiskt att begränsningar i ägande- och brukanderätten ska leda till ersättning.

– Men om utfallet blir bra eller mindre bra beror på hur skogspolitiken i övrigt hanteras.

Principen om rätt till ersättning får absolut inte bli en förevändning för att fortsätta avsättningspolitiken, där ännu mer skogsmark undantas från skogsbruk, menar Jonas.

– Det skulle urholka skogsnäringens möjligheter att skapa ekonomiska värden, jobb i glesbygd och klimatnytta, där skogsbrukets förnybara produkter ersätter fossilbaserade produkter, säger han och fortsätter:

– Skogsbrukets positiva klimatnytta uppgår till nästan 100 miljoner ton CO₂e, skogsnäringen ger 140 000 jobb och står för en export på nästan 200 miljarder kronor. En sådan bransch borde tillåtas att fortsätta växa.

Skapar osäkerhet

En central utmaning för utredningen är att hantera det faktum att skogsbruket i dag styrs av både skogsvårdslagen och miljöbalken, som ibland verkar i motsatta riktningar.

– När skogsbruk alltmer behandlas som en tillståndspliktig verksamhet via miljöbalken försvårar det långsiktiga investeringar och skapar osäkerhet för många, konstaterar Jonas och avslutar:

– Skogsutredningen är en del av en större helhet. Arbetet i Miljömålsberedningen och artskyddsutredningen, som ska redovisas senare i år, är andra viktiga delar. Vi behöver en tydlig och sammanhållen skogspolitik som harmoniserar klimat, tillväxt och biologisk mångfald. Det vore önskvärt att få en bredare politisk överenskommelse som håller över tid. Skogsskötsel är en långsiktig investering som inte är anpassad för mandatperioder på fyra år.

Skogsutredningens slutbetänkande ska presenteras den 29 augusti 2025.

TEXT: MISAN LINDQVIST

”Skogsnäringen behöver tydlighet och förutsebarhet för att våga investera. De jämställda skogspolitiska målen gällande produktion och miljö ska fortsätta gälla. Det är bra för rättssäkerheten, för miljöskyddet och för produktiviteten i den svenska skogen.”

GÖRAN ÖRLANDER,
SKOGSUTREDNINGEN,
PÅ DN DEBATT

FOTO: MICHAEL ENGMAN



Miljömålsberedningen – möjligheter och risker

I februari presenterade Miljömålsberedningen sina förslag för hur Sverige ska kunna uppfylla åtaganden avseende naturvård och upptag av växthusgaser. Bland förslagen finns mer rådgivning och ersättning till skogsägare för gödning och kolinlagring.

– Vissa delar är bra, men flera förslag riskerar att minska tillgången på förnybar och fossilfri skogsråvara och därmed motverka den klimatnytta som skogen och skogsnäringen bidrar med, säger Jonas Mårtensson, SCA Skog.

Miljömålsberedningen inrättades av regeringen i juli 2010 för att nå en bred politisk samsyn kring ett antal olika miljöfrågor. Fokus har varit att föreslå en strategi som bidrar till Sveriges åtaganden inom EU och internationellt angående naturvård, biologisk

mångfald och upptag av växthusgaser från markanvändning.

Kontraproduktivt för klimatet

Bland förslagen finns mer rådgivning till skogsägare om hur tillväxten i skogen kan öka. Sedan ska det vara möjligt för markägare att få ersättning om man gör återvätning eller gödslar sin skog.

Många av beredningens förslag uppmuntrar dock till att skogen ska stå i stället för att brukas. Skogsägare ska kunna få ersättning om man förlänger omloppstiden och väntar med gallring eller förnygringsavverkning i 5 eller 20 år, för att i stället låta skogen lagra kol. Det finns också krav på att Sveaskog ska göra större avsättningar. Jonas poängterar att de här förslagen innebär att den klimatnytta som svensk skogsnäring tillhandahåller blir mindre.

– Det är positivt att öka tillväxten i skogen, men klimatförslagen är i huvudsak kontraproduktiva som klimatåtgärder. Att

låta skogen stå kvar och binda kol innebär att vi får tillgång till mindre volymer av förnybar råvara och det kommer att leda till en ökad användning av fossila material. Att bedriva ett aktivt skogsbruk och avverka skogen när tillväxten har avtagit ger den allra största klimatnyttan, säger Jonas och fortsätter:

– Då får vi en ständigt ökad kolinlagring i skogen, plus en kolinlagring i de produkter som tillverkas av den skog som avverkas och en stor mängd produkter som kan ersätta produkter av fossila material.

Stora effekter

Jonas betonar att man också måste se till de samhällsekonomiska konsekvenserna. Skogsindustriernas beräkningar visar att förslagen kan få stora effekter på skogsnäringen. Om virket stannar i skogen minskar tillgången på råvara till förnybara produkter med över fem miljoner kubikmeter till 2030 och förädlingsvärdet minskar med närmare 8 miljarder.

Dessutom kan sysselsättningen försvinna



FOTO: MICHAEL ENGMAN

för 7 200 personer, och fler än så om man räknar med arbetstillfällena i exempelvis handel och service på orter där skogsindustrin är en viktig arbetsgivare.

Statens kostnader för alla förslag som berör skog beräknas uppgå till cirka 20 miljarder kronor mellan 2026-2030.

– Man kan summera det hela som ett dyrt förslag för Sverige som dessutom kommer få en negativ klimateffekt, avslutar Jonas.

TEXT: MISAN LINDQVIST

EUDR har skjutits upp

Införandet av EUs omdebatterade avskogningsförordning, EUDR, har skjutits upp ett år. Det innebär att reglerna börjar gälla den 30 december 2025.

Förordningen syftar till att förhindra avskogning och skogsförstörelse som associeras med vissa produkter, främst jordbruksprodukter men även trä och fasta biobränslen. Det innebär bland annat att en råvara som kommer från mark som avskogats efter den 31 december 2020 inte får släppas ut på EUs inre marknad.

– EUDR är primärt till för att förhindra att skogar avverkas för att sedan konverteras till jordbruksmark. Men avskogning är inte ett problem i Sverige. Här har vi sedan länge lagkrav på att återplantera efter avverkning. Vi ser fram emot Kommissionens utlovade vägledning som ska uppdateras med fokus på regelförenkling, säger Anna Broman, hållbarhetsspecialist och SCAs expert på EUDR.

För Sveriges del pågår arbetet med att reda ut hur svensk rätt ska anpassas till EUDR. Den svenska lagstiftningen kommer att vara på plats tidigast under 2026. Skogsstyrelsen, som är behörig myndighet, uppdaterar regelbundet sin hemsida om EUDR med senaste nytt. —>



Sverige justerar rapportering om naturtyper

EUs förordning om restaurering av natur kräver att medlemsstaterna ska vidta åtgärder för att återetablera naturtyper och uppnå gynnsam referensarea. Vart sjätte år ska alla medlemsstater rapportera bevarandestatus för de arter och naturtyper som pekats ut i EUs art- och habitatdirektiv.

Nästa rapportering sker i år och inför det har regeringen beslutat att Sveriges rapportering av skogliga naturtyper ska utgå från de arealer som fanns vid EUs inträde 1995. Fram till nu har Sverige utgått från förindustriell tid för att bedöma naturtyper, till skillnad från andra medlemsstater som i stället utgår från situationen 1992 när art- och habitatdirektivet beslutades, eller när länderna gick med i EU. Med regeringsbeslutet får Sverige en mer enhetlig och jämförbar rapportering med övriga EU-länder.

Inget förstärkt egendomsskydd i grundlagsutredningen

Det blev inget förtydligande om vilka förutsättningar som krävs för att inskränkningar i äganderätten får göras av miljöskäl. Det stod klart när grundlagskommittén lämnade in sina förslag till grundlagsändringar i början av januari. Därmed blev det inget förstärkt egendomsskydd för skogsägare, så som många hade hoppats på.

Kommitténs uppdrag var att utreda vilka generella förutsättningar som bör gälla för att en inskränkning i näringsfriheten och egendomsskyddet ska vara godtagbar. Men eftersom parti-representanterna i utredningen inte kunde komma överens, och därmed inte kunde skapa ett brett parlamentariskt stöd för en ändring, beslutade kommittén att inte lägga fram något förslag.

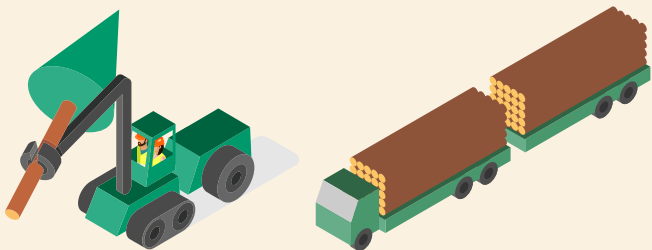
Skogsnäringen viktig för Norrland

Skogsnäringen har stor betydelse för den ekonomiska och sociala utvecklingen i Sveriges fyra nordligaste län. Det visar en ny rapport som SCA har låtit göra. Som skogsägare är du med och bidrar genom att bedriva ett aktivt skogsbruk som ger gott om förnybar råvara som kan vidareförädlas.



10 800

Så många anställda har trävaru-, pappers- och massaindustrin i Jämtland, Västernorrland, Västerbotten och Norrbotten.



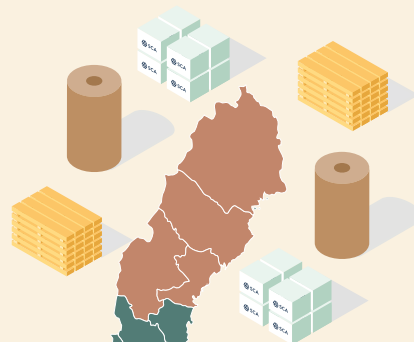
8 300 ytterligare jobb

Så många arbetstillfällen bidrar skogsnäringen med indirekt, i form av bland annat skogliga entreprenörer, åkare och personal inom service och underhåll.



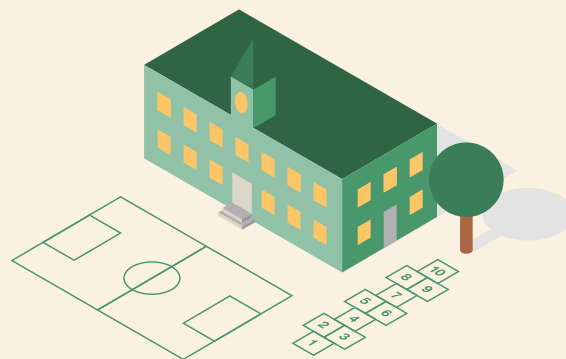
52 miljarder

Så mycket värdeskapande (bidrag till BNP) bidrar Norrlands skogsnäring med, direkt och indirekt, i den regionala ekonomin.



27 miljarder

Så mycket uppgår den skogliga nettoexporten till från de fyra nordligaste länen.



4,4 miljarder

Det är vad skogsnäringen bidrar med till kommunala och regionala skatteintäkter samt sociala avgifter. Det motsvarar med ett par hundra miljoners marginal vad de största Norrlandskommunerna – Luleå, Umeå, Sundsvall och Östersund – gemensamt lägger på grundskolan inklusive förskola.



Läs rapporten: Skogsnäringens betydelse för norra Sverige.



Från frö till nästa generation skog

Vägen till din nya skog börjar långt innan plantorna sätts i jorden. Den startar på våra fröodlingar, där vi samlar in kottar från träd med de allra bästa egenskaperna. Från kottarna tar vi sedan frön som sås på våra plantskolor och varje år ser omkring 100 miljoner plantor dagens ljus på vårt eget "skogs-BB". Följ med på resan från fröodling till plantering.



1



FOTO: THOMAS VESTMAN

FRÖODLINGAR

Man kan inte vara för noggrann när det kommer till plantans ursprung. Att fröna är av bra kvalitet och anpassade för den plats där plantan ska planteras är grunden för att nästa generation skog ska växa bra och hålla sig frisk. Vi har fröodlingar för tall, gran och contortatall. Odlingarna är uppbyggda av noggrant utvalda träd och ger skogar som växer upp till 25 procent bättre än oförädlade skogar.

2



FOTO: MICHAEL ENGMAN

KOTTLOCKNING OCH KOTTKLÄNGNING

Vi plockar kottarna för hand på våra fröodlingar. Sedan behandlas kottarna med värme för att de ska släppa ifrån sig sina frön, vilket kallas för klängning. Varje år använder vi tre till fyra miljoner kottar från fröodlingarna och vi köper dessutom en del frö.

3



FOTO: PER-ANDERS SJÖQUIST

SÅDD

Sådden börjar i januari och vi sår cirka en miljon frön om dagen. Fröna placeras ett och ett i små krukor som är fyllda med torv. Allt sker automatiskt och med hjälp av fotoceller kontrollerar vi att varje kruka innehåller ett frö.

4



FOTO: MICHAEL ENGMAN

VÄXTHUSEN

I april värmer vi upp våra 18 växthus och flyttar ut plantkassetterna så att fröna kan börja gro. Vårt avancerade datasystem ser till att de växande plantorna får rätt bevattning, temperatur, gödsling och belysning. På så sätt blir de väl förberedda för livet utomhus.

5



FOTO: MICHAEL ENGMAN

FRILANDEN

Efter några veckor flyttas plantorna ut till våra friland. Här fortsätter de att växa tack vare omsorgsfull skötsel med gödsling och vattning.

Plantorna stannar på frilanden mellan sex och tjugofyra månader innan de är redo för leverans. Leveranstiden är beroende av trädslag, planttyp och vilken tidpunkt plantorna började gro.

6



FOTO: LINDA SÖDERBERG

ETT TÄCKE AV SNÖ

Under vintern vilar plantorna under ett täcke av konstsnö som skyddar deras rötter mot frysskador.

7



FOTO: PER-ANDERS SJÖQUIST

ETT BVC FÖR PLANTOR

Vi har Sveriges mest omfattande uppföljning av plantkvalitet. Medan plantorna växer analyserar vi dem regelbundet för att se att de mår bra. Det är som en slags barnvårdscentral för plantor. Tack vare vårt plant-BVC kan vi säkerställa plantornas kvalitet och se vilka som är klara för leverans.

VATTNING EFTER LEVERANS

Om du har köpt plantor i kassetter ska de stå ljusst, men inte i direkt solljus. De ska vattnas varje dag, men det är viktigt att vattna försiktigt så att inte torvpropopen spolats bort. Plantpluggen ska hela tiden vara så fuktig att det sipprar fram vatten om du kramar den lite lätt med handen. Har du köpt frysta plantor behöver du inte vattna dem om du inte skjuter på planteringen alltför länge. Du kan styra upptyningsprocessen till viss del så att plantorna tinar i lagom takt.



9

FOTO: MICHAEL ENGMAN

8



FOTO: MICHAEL ENGMAN

PLANTLEVERANS

När plantorna är redo levererar vi dem till skogsägare över i stort sett hela Sverige. Vi erbjuder dels plantor i krukkassetter som kan levereras direkt till din plantering, dels frysta plantor som skickas hem till dig i wellpappplådor med vanliga fraktföretag.

10



FOTO: MICHAEL ENGMAN

PLANTERING

Äntligen är det dags att få plantorna i backen! Om du ska plantera själv – kom ihåg att sätta plantorna tillräckligt djupt. Det är också bra att läsa på om hur du väljer de bästa planteringspunkterna.

I SCAs planteringsinstruktion som finns på sca.com kan du läsa mer om olika planteringspunkter.

Viktigt att plantera rätt!

Det är väldigt viktigt att ge plantorna bästa möjliga start. Om du gör en ordentlig markberedning och sedan sätter plantorna på rätt sätt är det många fler som överlever och dessutom kan de komma i gång att växa snabbt.

Torka är den vanligaste orsaken till att plantor dör, följt av angrepp från skadeinsekter som snyttbagge. Därför är det viktigt att placera plantorna i rätt planteringspunkt utifrån markens beskaffenhet, så att plantorna har tillgång till markbun-

det vatten och skydd mot insektsangrepp.

Det bästa är om det går att plantera i en omvänd torva som är täckt av mineraljord, eller i en mineraljordsfläck. Plantan ska placeras så att den, om det är möjligt, omges av minst 10 cm mineraljord. Det ger ett bra skydd mot skadeinsekter och minskar konkurrens från omgivande vegetation.

Men omvända torvor som inte är kompakta och inte har markkontakt ska du inte använda. Om plantor sätts i sådana omvända torvor kommer de inte i kontakt med marken och får därmed inte tillgång till vatten.



FOTO: MICHAEL ENGMAN

Myskoxar

Fjällens mäktiga urtidsdjur

I Härjedalens fjällvärld strövar en flock vilda myskoxar omkring. I Tännäs finns också ett stort hägn där turister har möjlighet att se det pampiga urtidsdjuret.

– Hägnet är ett sätt att locka hit turisterna så att den vilda flocken får lugn och ro. Vi jobbar också med avel, med förhoppningen att få tillstånd att sätta ut myskoxar i det fria, säger Elin Ringkvist, verksamhetsansvarig vid Myskoxcentrum.



Myskoxar har funnits i tre miljoner år och levt sida vid sida med mammutar och ullhåriga noshörningar. Under istiden spred sig myskoxarna över hela norra halvklotet, men när isen drog sig tillbaka dog de nästan ut. Från ställen där de överlevde, som Grönland och Nordamerika, har det gjorts olika försök med att flytta djur till andra länder.

– På så sätt skapades en stam i norska Dovre och det är därifrån som Sveriges vilda flock kommer. Under 1970-talet var det fem djur som vandrade över gränsen, berättar Elin.

Inavel och stress

I början växte den svenska flocken snabbt och i mitten av 1980-talet bestod den av ungefär 35 individer, men sedan minskade den kraftigt.

– Vi vet inte säkert vad minskningen berodde på, men misstänker att det var en kombination av inavel och att djuren blev stressade av turister. Det var i samband med



FOTO: JONAS STENSTRÖM

det som den ideella organisationen Myskoxcentrum bildades, med syfte att hjälpa flocken, säger Elin.

Centret bedriver avel på myskoxar i stora hägn och verksamheten finansieras främst genom att de ordnar guideade turer för turister som får titta på djuren på lite avstånd.

– Vi vill både sprida kunskap och bidra till att öka den



FOTO: JUAN CARLOS MUÑOZ ROBREDO

Med skallar för att stångas

Under brunsten slåss tjurarna om korna och då smäller det rejält. De tar sats i 30-40 meter, kommer upp i en hastighet av 50 km/h och dundrar samman huvud mot huvud.

Men myskoxarna är byggda för att stångas, så de brukar inte skada sig. Deras skallar består av en tio centimeter tjock hornplatta, därefter sju centimeter skallben och sedan luftfyllda bihålor som fungerar som en krockkudde. Innanför detta skydd ligger den valnötsstora hjärnan tryggt inbäddad.

FOTO: JONAS STENSTRÖM





FOTO: MATS RICKLUND

FOTO: JONAS STENSTRÖM

↑ Kalvarna föds i maj-juni och väger då sex till åtta kilo. De behöver växa på sig snabbt för att kunna stå emot kylan under vintern och de första månaderna går de upp nästan ett kilo per dygn. När vintern kommer väger de 80 till 100 kilo. De tre kalvarna Frösta, Mejsa och Myskel föddes 2024 och på bilden är de en och en halv vecka gamla.

← När myskoxarna är irriterade gnuggar de ofta huvudet mot ett träd eller mot sina framben. Då utsöndras ett sekret från körtlar som sitter under ögonen.

genetiska variationen, samtidigt som vi kan minska antalet turister som stressar flocken som strövar fritt.

Stora ytor

De är nog med att myskoxarna som lever i hägnet ska ha det så bra som möjligt.

– Hägnet är 15 hektar, så de har stora ytor att röra sig på och om de inte vill visa upp sig så gör de inte det. Men vi lägger ut godsaker som renlav, björkris och pellets för renar och då brukar de dyka upp, säger Elin.

Något gullande och klappande är det dock inte frågan om.

– För att inte störa myskoxarna står besökarna uppe på en platå när vi har våra visningar. Vi som jobbar här vill inte heller bli kompis med djuren, utan de ska vara så vilda som möjligt.

I dag finns det sex individer i hägnet, tre kor och tre kalvar. Två av korna kommer från olika avelscentrum medan de övriga djuren har fötts i hägnet.

Accepterades av vilda flocken

Än så länge har Myskoxcentrum bara fått tillstånd från Naturvårdsverket att placera ut en myskoxe och det skedde 2011. Kon Idun flögs ut på fjället och efter bara ett par dygn var hon fullt accepterad av den vilda flocken.

– Idun är den första myskoxen i världen som är född i fångenskap men lyckats bli en del av en vild flock. Sedan hon släpptes ut har hon fött flera kalvar och på så sätt

bidragit till att öka den genetiska variationen, så det blev väldigt lyckat, säger Elin.

I dagsläget är det ingen som vet hur stor den vilda flocken är, men troligen består den av ungefär tio djur.

– Just nu finns det inte några tecken på att vi ska få tillstånd att sätta ut fler individer från hägnet. Myskoxen räknas inte som en svensk art, så den är inte så prioriterad. Men om det blir aktuellt med fler utplaceringar har vi djur med bra gener, säger Elin.

Lever på svältgränsen

Vilda myskoxar lever ett hårt liv. Vintertid ligger de på svältgränsen och tappar nästan en tredjedel av sin vikt.

– Under vintern håller de till på fjälltopparna, där det blåser mycket och snötäcket inte blir så tjockt. Med klövarna kan de skrapa fram lite mat att äta, men födan är både knapp och näringsfattig, säger Elin.

Så fort våren kommer och gräset börjar växa vandrar myskoxarna ner mot fjällsidorna för att beta. Sedan äter de hela sommaren och lägger på sig inför nästa vinter.

– Den knappa tillgången på föda under vintern har gjort att myskoxarna föds med instinkten att ta det lugnt för att spara energi, så även kalvarna är lugna. Men i somras fick vi tre kalvar inom bara en vecka och de lekte faktiskt en hel del tillsammans, så det var roligt att se, säger Elin.

TEXT: KERSTIN OLOFSSON

Läs mer: myskoxcentrum.se

Nya ansikten

Hampus Kristoffersson, virkesköpare i Vilhelmina



Jag bor i: Åsele.

Familj: Mamma, pappa och två systrar.

Detta finns alltid i mitt kylskåp: För det mesta juice, pålägg till mackor, steksmör och falukorv.

Det bästa med vårvintern: Äntligen blir det längre dagar, mer sol och förhoppningsvis lite varmare. Isfiske eller en skotertur i solen med lunch/middag ute är svårslaget!

Bästa presenten jag fått: En gammal skoter som min farfar köpte ny 1971.

Jag drömmer om: Att äga en egen skogsfastighet som jag får sköta om och se hur den utvecklas.

Per Viklund, virkesköpare i Östersund och Krokom



Jag bor i: Östersund.

Familj: Två utflugna barn, sambo och hennes son samt tre hundar.

Mitt råd till dig som äger skog: Bruka din skog och gör åtgärder i rätt tid. Se till att vara i fas med ungskogsröjningen så att förutsättningarna blir så bra som möjligt för framtida åtgärder i form av gallring och förnygringsavverkning.

Jag skulle vilja uppleva: Skottland med jakt och dess natur.

Det gör livet gott att leva: Jämtlandsfjällen och båtlivet till havs i Höga kusten – en perfekt kombo.

Så håller jag mig i form: Jakt och motion i form av promenader i skog och mark, samt träning av mina jakthundar.

Eric Andersson, virkesköpare i Bollstabruk och Ullånger



Jag bor i: Ullånger.

Familj: Sambo, två barn och en jämt-hund.

Det gillar jag med skog: Naturupplevelser i kombination med jobb och mina framtidsintressen.

Om jag vinner en miljon: Då tar jag med familjen till varmare breddgrader.

Person jag beundrar: Min pappa. Han har lärt mig mycket om skogen, jakt och livet. Han har alltid tagit sig tid och lärt mig nya saker under min uppväxt.

Det gör jag helst en ledig dag: Umgås med familj och vänner. När tid och möjlighet ges så jagar jag, eller tar en golfgrunda.

Daniel Madsen, virkesköpare i Ånge östra



Jag bor i: Töva.

Familj: Fru och barn samt fyra hästar.

Om jag var ett träd skulle jag vara: En senvuxen tall på hållmark. Den ena är inte den andra lik och de har nästan egna personligheter.

Mitt tips till skogsägare: Skjut inte upp åtgärder för länge.

Bästa presenten jag fått: Min första cykel.

Jag skulle vilja uppleva: Jakt i Kanada.

Dold talang: Tävlrar i gevärsskytte med EM-guld som främsta merit.

Det gör livet gott att leva: Jakt, mat och resor.

Per-Erik Carlsson, virkesköpare i Ånge västra



Jag bor i: Ånge.

Familj: Sambo, två barn och tre hundar.

Min favoritplats i skogen: Vid en tjärn eller ett fint myrstråk.

När jag var barn ville jag bli: Traktorförare.

Kändis jag vill bjuda på middag: Leif GW Persson.

Drömaresemål: Italien.

Det gör mig glad: Familj och vänner.

Olle Westlund, virkesköpare i Kovland



Jag bor i: Sundsvall.

Familj: Min son samt föräldrar och syskon med familjer.

För mig betyder skog: Livsstil, energi och försörjning.

Mitt bästa inköp: Min andra resa till Australien. Den betydde mycket för min personliga utveckling.

Det gör mig glad: Att se min son utvecklas och när han är stolt över sig själv.

Jag vill träffa: Min bror. Han bor i Australien så vi träffas sällan.

Livsmotto: Se till att ha den makt du kan över ditt eget liv och var din bästa ledare.

Dags att titta till din skog



När vintern sakta börjar släppa sitt grepp är det bra att titta till sin skog. Packa lite fika i rygg-säcken och ge dig ut för att inspektera din fastighet. Här delar Jonna Gustafsson, virkesköpare i Jokkmokk, med sig av några användbara tips.

Jonna Gustafsson är SCAs virkesköpare i Jokkmokk.
– Titta till din skog och glöm inte att njuta av den också. Vårvintern är en härlig tid att vara i skogen!

Vad är det första jag bör göra?

– Ge dig ut och kolla hur skogen mår efter vintern. Leta efter tecken på skador eller angrepp. Då har du goda möjligheter att sätta in åtgärder i tid om det behövs.

Kolla också din skogsbruksplan för att se om det finns några åtgärder som ska göras i år. Då kan du ha med det i tanken när du åker ut i skogen och planerar för vad som ska göras. Har du ingen skogsbruksplan, men vill ha en utförd i år, behöver du kontakta din virkesköpare innan mars månads slut för att vara säker på att få den levererad i tid.

Vad ska jag kolla efter när jag ger mig ut i skogen?

– Både stormar och vinterns snöfall kan ha orsakat skador på träden. Snöbrott är vanligt i ungskogar med träd som är upp till sju meter höga ungefär. Unga bestånd där det är tätt mellan stammarna och bestånd som ligger på hög höjd, mer än 200 meter över havet, löper störst risk. Vindexponerade krön och sluttningar är också utsatta, liksom bestånd där man nyligen har röjt eller gallrat.

Även betesskador och svampangrepp brukar vara lätta att upptäcka den här tiden på året.

Om du planterade i fjol är det bra att kontrollera att tillräckligt många plantor har överlevt. När snön har smält bort, men grönskan inte har kommit i gång än är det lätt att se plantorna. Om du har köpt SCAs tjänst "Ny skog med garanti" så ordnar vi med din återväxtkontroll.

Finns det något annat jag bör tänka på?

– Att sköta om sina skogsbilvägar är klokt. Om en väg har plogats under vintern är det bra att snödika den på vårvintern. När man snödikar plogar man ett dike i den snö som ligger utanför väggkanten. När snön sedan börjar smälta hamnar vattnet i diket och inte på vägen. På så sätt torkar vägen upp mycket snabbare. Det är också bra att kontrollera vägtrumorna. Om de har fryst kan de behöva öppnas för att dräneringen ska fungera bra.

Hur är det med röjning?

– Vårvintern är en bra tidpunkt för röjning, särskilt om det är mycket lövträd och bus-

kar där du ska röja. Det är mycket enklare att se hur och var du ska röja innan lövsprickningen tar fart. Sedan kan det vara skönt att mygg och knott inte har hunnit vakna till liv.

Vad gör jag om jag upptäcker några problem i min skog?

– Markera på en karta var det finns exempelvis vindfällan, skador och angrepp, och fota gärna.

Vad kan SCA hjälpa mig med?

– Det mesta! Vi finns här för dig och din skog. Om du bor långt ifrån din fastighet kan du be din virkesköpare om hjälp att kontrollera skogen. Upptäcker du skador kan du också ta hjälp av din köpare för att planera in åtgärder.

Om du planerar att besöka din skog längre fram i vår eller till sommaren så rekommenderar jag dig att redan nu kontakta din köpare för att boka in en träff. Då kan ni tillsammans gå ut i din skog och prata om dina mål och de åtgärder som behövs för att du ska nå dem.

TEXT: MISAN LINDQVIST FOTO: MICHAEL ENGMAN

Skogens väsen

Tron på skogens väsen har funnits länge, antagligen lika länge som vi människor har lockats av skogens mäktiga och förunderliga krafter. Dessa väsen färgar våra skogar med mystik och charm och bidrar med spännande sagor i vår moderna värld. Här får du veta mer om några av skogens varelser.

ÄLVOR

Älvor trivs på öppna platser där de kan ses dansa i skymning eller gryning. Det sägs att ljudet av mycket starkt fågelkvitter tyder på att det är älvor i närheten. Där älvor har dansat kan det synas en älvring av svampar eller avvikande frodigt gräs.

Men får du syn på dansande älvor ska du ge dig av snabbt! Älvorna kan nämligen blåsa sjukdomar över dig om du vägrar delta i dansen. Skulle du trots allt ge dig hän i en älvdans, tänk på att tiden flyter snabbare och därför kan du ha åldrats mycket när dansen väl tar slut.

NÄCKEN

Näcken är skogens drömska speleman som sitter naken i flodens porlande vatten, oftast i skymningen under sommaren. Han spelar vackert på sin fiol, men om du tar ett enda danssteg till hans toner kan du vara fast. Då tvingas du dansa tills du förlorar förståndet eller så lockar näckens musik ner dig i vattnet.

VÄTTAR

Vättarna påminner om troll, men är mycket mindre. Dessutom har de större magisk förmåga och kan göra sig osynliga. Vättar håller sig ofta nära människor och bosätter sig gärna i stenrösen och gamla husgrunder.

Vättar är oftast fredliga till sinnes men anses vara lite tjuvaktiga, så lämna inte dina saker utan tillsyn. Och förarga inte en vätte, för då kan de bestraffa dig med olyckor och sjukdomar.

SKOGRÅ

Skogsrået är skogens vackra härskarinna. Hon ser ut som en mycket vacker människokvinna med långt svepande hår. Men får du se henne bakifrån upptäcker du att ryggen är som en ihålig trädstam eller så kan du se en räsvans sticka fram under klänningen.

Skogsrået kan vara lite lurig. Hon förför gärna de män som hon fattar tycke för och gillar att locka bort människor från stigarna så att de går vilse. Som jägare ska du aldrig skjuta mot ett skogsrå, för då kan hon göra dig blind på det öga du siktar med.

TROLL

Trollen lever djupt inne i skogen, gärna i grottor eller under stora stenblock. De är vanligtvis stora och fula med grova drag och rejäla näsor. Ett utmärkande drag är svansen. De flesta troll gillar att busa – som att flytta stigar. Troll är rädda för stål och silver så om du träffar på närgångna troll kan du ta fram en kniv och börja tälja på en pinne så lämnar de dig i fred. Var aldrig otrevlig mot troll. Då kan det hända att de spelar dig fula spratt så att du går vilse eller får se konstiga syner.



HITTA EN SÄGEN

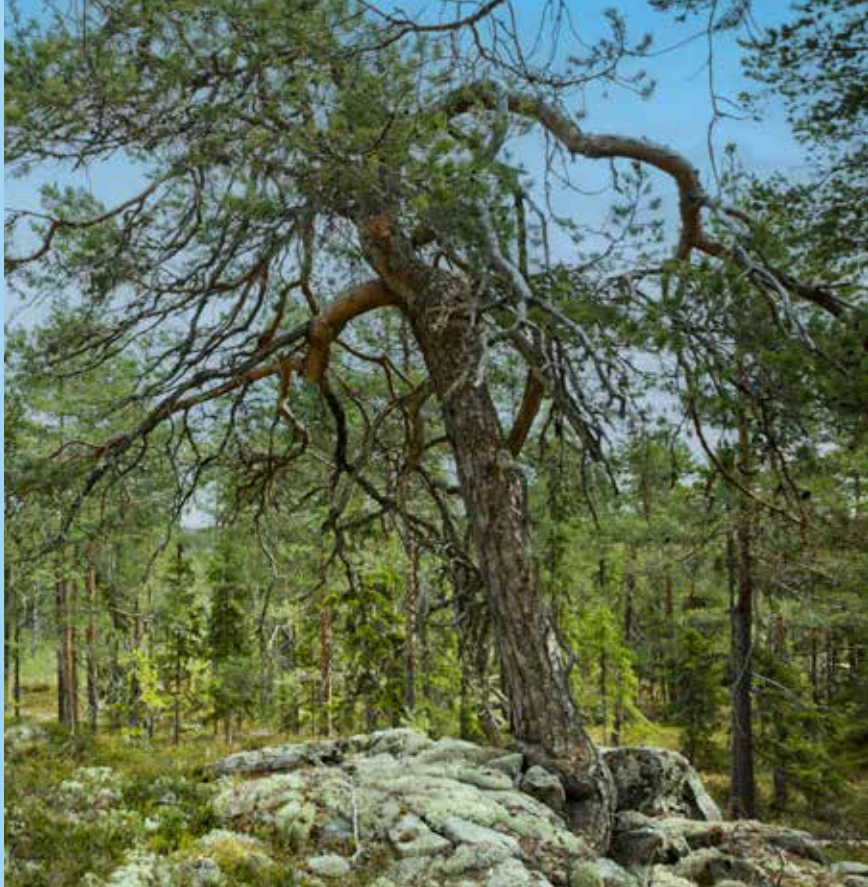
Via Sagenkartan kan du ta del av berättelser om till exempel näcken, tomtar och andra väsen.

Mer gamla träd

Skogen har fått mer gamla träd utanför de formellt skyddade skogarna sedan skogspolitiken ändrades i början av 1990-talet. Framför allt ökar träd som är över 180 år. Det visar en studie som bygger på SLU Riksskogstaxeringens data från de senaste hundra åren. Fram till mitten av 1950-talet skedde en kraftig minskning av gamla träd då det ofta var grova träd som avverkades. Minskningen fortsatte sedan fram till slutet av 1980-talet genom att gamla skogar kalavverkades. Efter det har trenden vänt.

1990-talets skogspolitik definieras som frihet under ansvar, där produktion och miljö är jämställda mål. Tillsammans med att olika skogscertifieringar slog igenom, anses det ha bidragit till ökningen av gamla träd. Gamla träd är inte per automatik en värdefull livsmiljö, men med åldern utvecklar de egenskaper som är gynnsamma för många arter i skogen.

FOTO: MICHAEL ENGMAN



VIOL står
för Virke
Online



FOTO: MICHAEL ENGMAN

VIOL 3 – nytt system för virkesmätning och logistik

Den 2 maj 2025 lanserar Biometria VIOL 3. Det betyder att skogsnäringen får ett nytt branschgemensamt system för virkesaffärer och information om genomförda virkesleveranser.

Det nya affärssystemet påverkar hela skogsbranschen och innebär flera fördelar. Bland annat kommer spårbarheten i virkesaffären att förbättras. Det blir också enklare och tydligare

för timmerbilschaufförerna. Men för privata skogsägare innebär VIOL 3 inte några större skillnader.

– En nyhet är att mätbeskeden ska bli mer lättlästa och mer enhetliga. Och de skogsägare som har den digitala brevlådan Kivra kommer att få sitt mätbesked dit, om de inte meddelat något annat via köparen. För dem som vill ha mätbeskedet via post eller bor utomlands kan köparen ange en särskild mätbeskedsadress, säger Viktoria Lindstrand Munkby, marknadschef vid SCA Skog.



FOTO: MISAN LINDQVIST

Kan man sköta timmertransporten själv?

Hej!

Som skogsägare kan man ju välja att avverka virke själv och sälja det som leveransvirke till SCA. Men hur ställer sig SCA till att man som skogsägare också sköter timmertransporterna till industrin?

MVH HÅKAN

Hej Håkan!

Vi vill vara säkra på att virket hanteras på ett korrekt sätt. Därför ska alla våra virkestransporter till våra industrier och virkes-terminaler utföras av åkerier som vi har avtal med och som vi har gjort en leverantörsbedömning av.

På så vis kan vi säkerställa att åkerierna lever upp till våra krav. Vi vill till exempel att alla timmerbilar ska ha system för att kunna avisera sina leveranser. Vi lägger också stor vikt vid säkerheten, eftersom arbetet med att hantera och transportera virke kan vara en riskfylld verksamhet. Via

våra avtal kan vi se till att alla har korrekt skyddsutrustning och utför arbetet på ett säkert sätt.

Men är man intresserad av att börja köra virkestransporter åt oss är man hjärtligt välkommen att höra av sig till vår logistikavdelning för att titta på ett möjligt långsiktigt upplägg.



Magnus Wikström,
chef för Industriförsörjning,
SCA Skog



Ansvarig utgivare:

Jonas Mårtensson

Redaktion:

Misan Lindqvist, SCA Skog,
Kerstin Olofsson Kommunikation

Formgivare:

Matsson R & I

Omslaget:

Andreas Öhman

Foto: Michael Engman

Tryck:

Stibo Vimmerby

Upplaga:

42 000 ex

Adress:

SCA Skog AB,
851 88 Sundsvall

Tel:

060-19 30 00

sca.com/skog

Din Skog distribueras till skogsägare med skog i de fem nordligaste länen.

SCA värnar om den personliga integriteten och du kan läsa mer om hur vi hanterar dina personuppgifter på www.sca.com/gdpr

Om du inte längre vill ha Din Skog kontakta misan.lindqvist@sca.com eller tel 060-19 31 16 så avslutar vi omgående hanteringen av dina uppgifter kopplad till denna prenumeration. Samma kontakt gäller om du vill prenumerera eller ändra din adress.

Citera oss gärna, men ange källan.

DIN SKOG
SCA SKOG AB
851 88 SUNDSVALL

Tjärveds-
stubbar är
viktiga för
den biolo-
giska mång-
falden.



En gammal talltorraka eller en sotad tjärstubbe kan verka perfekt för vinterutflyktens lägereld. Men låt dem vara ifred så gynnar du den biologiska mångfalden.

– Tjärstubbar och annan gammal död ved ska man respektera. De gör stor nytta om de får stå kvar i skogen, säger Askia Sandberg, naturvårdsspecialist vid SCA.

Askia Sandberg söker spår efter insekter på resterna av en gammal tall.

ELDA INTE UPP SKOGENS TORRISAR

Vårvintern bjuder ofta på fina dagar för att vandra eller skida ut i sin skog. Då kan det vara lätt hänt att man använder en till synes värdelös gammal tjärstubbe eller en död torr tall som bränsle för att göra upp en brasa.

– Men tjärstubbar och torrakor är inte alls värdelösa, utan ska behandlas med respekt, säger Askia.

Lång tillverkningstid

En tjärstubbe har en tillverkningstid på flera hundra år. Kanske grodde tallen för 400-500 år sedan och överlevde därefter flera skogsbränder. Skadorna från bränderna gjorde att trädet impregnerade sig själv med tjära flera gånger om, vilket gjort veden motståndskraftig mot röta. Så småningom dog tallen och efter ett par sekler eller så bröts trädet av och blev till en stubbe. En stubbe som är fin, slät och

silvergrå har nog stått i 100-200 års tid.

– Nu för tiden tillkommer det inte så många nya tjärstubbar i våra skogar, eftersom det inte brinner lika ofta som det gjorde förr, säger Askia.

Fulla av liv

Död ved är mycket viktig för den biologiska mångfalden.

– Man ska inte låta sig luras av att stubbar och stående döda träd kan se trötta och livlösa ut. De är nämligen fulla av liv eftersom de utgör hem åt många insekter, fåglar, svampar och lavar som är mer eller mindre beroende av död ved för att överleva, säger Askia.

Men många av de här arterna är små, så det är inte säkert att man lyckas få syn på dem. Spår efter exempelvis stubbpraktbagge, som behöver solbelysta silverstubbar, syns mest i form av små hål i

stammen. Kolflarnlav, som trivs på kolade tjärstubbar, ser man bäst med lupp.

Även fåglar uppskattar gamla stubbar och döda träd.

– De döda träden fungerar som en restaurang för fåglar som letar föda och kan även vara lämpliga som boplats.

Nytta under lång tid

Död ved kan också fungera som övervintningsplatser för många smådjur, då temperaturen kan vara betydligt högre inne i ett hål i stammen eller innanför barken.

– Död ved gör nytta för många arter under en lång tid. Även om andelen död ved ökar i skogen i dag, tack vare den hänsyn som tas vid avverkning, så är framför allt den gamla kolade veden ändå en bristvara. Därför behöver vi vara rädda om den döda ved som finns, säger Askia.

TEXT: MISAN LINDQVIST FOTO: MICHAEL ENGMAN